

Utdrag av

Statsminister Odvar Nordlis tale i Alesund 30. august

Regjeringen har for kort tid siden lagt fram langtidsplan for fiskerinæringen.

Det er første gang det er utarbeidet en samlet plan der de ulike ledd i fiskerinæringen blir sett i sammenheng.

Regjeringen har i løpet av de siste årene lagt fram planer for en rekke sektorer og næringer i samfunnet.

I dette arbeidet har Regjeringen lagt avgjørende vekt på at utviklingen innenfor de enkelte sektorer må bidra

- 2 -

til å realisere de overordnede og generelle mål for samfunnsutviklingen.

Av særlig betydning for fiskerinæringens vedkommende er målene om at hovedtrekkene i bosettingsmønstret skal bevares, at ressursgrunnlaget skal vernes og at situasjonen for den enkelte som er knyttet til næringen skal trygges.

I meldingen trekker Regjeringen opp de fiskeripolitiske hovedmål for den videre utvikling av næringen.

1. Rasjonell utnyttning av ressursgrunnlaget.
2. Unngå skadevirkninger på miljøet i havet.
3. Sikre arbeidsplassene i næringen.
4. Tilpasse kapasiteten i fiske- og fangstflåten til ressursgrunnlaget og slik at det tjener til å oppfylle bosettingsmålsettingen.

5. Kapasiteten i fiskeforedlingsindustrien må tilpasses ressursgrunnlaget og markedsforholdene og bidra til å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønstret.
6. Høyest mulig utnyttelsesgrad av fiskeråstoffet.
7. Omsetning, distribusjon og eksport må organiseres med sikte på stabilitet i næringen og rettferdig fordeling av utbyttet på de enkelte ledd.

Disse hovedmål danner grunnlaget for de utviklings-
trekk planen trekker opp for perioden 1978-81. Regjeringen
ser planen som et vesentlig grunnlag for en mer systematisk
planlegging.

Det kan være nødvendig å understreke den usikkerhet
som hefter ved de tall og prognoser planen bygger på. Det må

foretas justeringer av planen og det er også en forutsetning
at planen undergis regelmessig rullering.

Fiskerinæringen er en sammensatt næring. Distrikts-
messige forskjeller, ^{svingende} næringsgrunnlag og varierende
avsetningsmuligheter innebærer at man i utarbeidelsen av en
slik plan må foreta en rekke vanskelige avveininger mellom
ofte motstridende interesser.

Planen og forslagene i planen har vakt diskusjon.

Det er bra, og mye av intensjonen med planen.

En del av reaksjonene må imidlertid bygge på misopp-
fatninger av hva planen legger opp til. Det er forståelig at
enkelte overser og misoppfatter enkelte sider i en så omfat-
tende plan. Det som er vanskeligere å godta er kritikk som
bygger på påstander om ting som overhode ikke er å finne i
planen.

Det har i de senere år lyktes å bryte den raske økingen i den totale verdensfangst. De nye havrettsregimer og innføringen av 200 mils økonomisk sone har skapt grunnlag for en bedre og mer langsiktig regulering av fisket. Regjeringen legger stor vekt på at fangstkapasiteten må stå i rimelig forhold til ressursgrunnlag.

Regjeringen har i langtidsplanen gitt uttrykk for at det bør foretas en gradvis nedbygging av fabrikktråleflåten. Regjeringen har i dette forhold vurdert de sysselsettingsmessige virkninger som særlig tungtveiende. Det vil etter vår oppfatning være riktig å overføre den fangstkapasitet disse fartøyene representerer til fartøykategorier som har større positiv betydning for sysselsettingen, som for eksempel til ferskfisk- og saltfisktrålere. Men reduksjonen i fabrikk-

tråleflåten må skje gradvis, skipene bør kunne trekkes ut av virksomhet etter hvert som de blir modne for det.

Jeg finner i denne sammenheng å måtte komme inn på enkelte reaksjoner på planens vurdering av utviklingen i klippfiskindustrien.

Det legges ikke opp til en utradering av denne industrien i Syd-Norge slik det er hevdet. Det er overkapasitet i landsmålestokk. Størstedelen av kapasiteten ligger i Sør-Norge med råstoffgrunnlag fra Nord-Norge.

Det Regjeringen har konstatert er at det er interesse i Nord-Norge for i større grad å bygge ut egen klippfiskindustri. Mye taler for en viss utbygging av kapasiteten i nord, men det må skje gradvis og forutsetter tilpassing til denne industrien i Sør-Norge.

Det hersker neppe noen uenighet om at det også i dag

og i årene fremover vil være behov for strukturelle endringer innenfor fiskerinæringens ulike sektorer. Regjeringen legger imidlertid meget stor vekt på at endringene skal skje gradvis og i samråd med næringens egne organisasjoner.

Dette gjelder for eksempel ringnot og industritråleflåten der det i dag er enighet om at den totale kapasitet er for stor med derav mangel på balanse mellom inntekter og kostnader.

Kapasitetsreduksjoner i den grad det vil vise seg nødvendig vil imidlertid måtte strekke seg over tid.

Planen forutsetter at konsumvareindustrien i Sør-Norge vil bli tilført økende mengder råstoff. Regjeringen mener at dette vil kreve kapasitetsøkninger innenfor foredlingsindustrien.

Jeg vil i denne forbindelse slå fast nødvendigheten å sikre kapitaltilgang også til fiskeforedlingsindustrien

- 8 -

med sikte på de betydelige investeringer som vil være på-trengende nødvendig for å heve standarden.

Regjeringen har i langtidsplanen lagt vekt på tiltak som kan bedre lønnsomheten i næringen og skape større stabilitet. Om vi skal lykkes i dette arbeidet er dels avhengig av utviklingen på eksportmarkedene. Dette er forhold vi ikke er herre over.

Utfordringen for oss er å organisere virksomheten slik at næringen arbeider mest mulig rasjonelt og utnytter de muligheter som ressursgrunnlaget gir.

Men også fiskerinæringen vil være avhengig av den alminnelige økonomiske utvikling i samfunnet. Også denne næringen må se en dempet kostnadsutvikling som en av hovedforutsetningene for vekst og eksportmulighet.

UTDRAG AV STATSMINISTER ODVAR NORDLIS FOREDRAG I
GJØVIK ONSDAG 31. AUGUST 1977

Ett av de områder hvor det i denne valgkampen har vært en tendens til bud og overbud gjelder forholdet til alderspensjonistene, hvor budene har falt livlig når det gjelder folketrygdens satser for alderspensjon.

En viktig side av vår moderne velferdspolitikkk gjelder forholdet til våre eldre. Men det ville være en forenkling og en uansvarlig forflating av denne problemstillingen hvis vi bare skal gjøre den til et spørsmål om hvem som gir høyeste bud for alderspensjonens satser.

- 2 -

Særlig gjelder dette når man ikke behøver ta en ansvarlig avgjørelse for å finansiere disse ytelsene.

Arbeiderpartiet har en lang erfaring i å fremme sosialpolitiske tiltak til fordel for våre eldre.

Dette er en del av Arbeiderpartiets forpliktende politikk. Det er en naturlig del av Arbeiderpartiets solidariske velferdspolitikkk å først og fremst ta hensyn til ^{de}svake i samfunnet. Ennå er de gamle en svak gruppe i vårt moderne samfunn.

Regjeringen har lagt fram en melding til Stortinget med en samlet presentasjon av alle politiske tiltak til beste for de eldre i samfunnet. I denne stortingsmeldingen ble det for første gang i Norge skissert et program for den videre utvikling av dette velferdsprogrammet.

I langtidsprogrammet 1978-81 tas en rekke av disse spørsmålene opp for å løse dem i denne planperioden.

Det som kanskje mer enn noe annet preger Regjeringens holdning til de oppgavene som må løses for de eldre, er en bevegelse bort fra den tidligere forenklete omsorgspolitik til en langt mer nyansert dekning av den lange rekke behov de eldre har.

For dem som har gått ut av yrkeslivet, er det ikke bare behov for gode offentlige alderstrygdytelser. Det er heller ikke bare spørsmål om å senke en aldersgrense fra 70 år til 67 år, eller kanskje enda lengre ned. Det viser seg at behovene er sterkt forskjellige for de forskjellige mennesker. Mange har behov for å slutte i arbeidslivet før de er både 70 år og 67 år.

Men for andre kan det være meningsløst å bryte av innsatsen i yrkeslivet selv etter at de fylte 70 år.

Regjeringen går derfor inn for å finne fram til mykere overgangsordninger mellom arbeid og trygd. Målet må være at den enkelte kan stå i arbeid så lenge han eller hun ønsker det, og er i stand til å gjøre en jobb. Mens det for noen kan være en befrielse å gå over fra arbeid til trygd, kan det for andre virke som en straff. Vi må tilpasse trygdeordningene våre til de menneskelige behov og ulikhet i kondisjon og førhet. Dette er noen av de nye signaler som Regjeringen vil legge opp sin politikk etter.

I de senere år har det også vært erkjent at de eldres behov for ytelser fra det offentlige slett ikke bare knytter seg til pensjonsytelser og mulighet for å komme inn i aldershjem og sykehjem. Det viser seg at mange av de eldre ønsker å forbli i sine boliger, men for å kunne det trenger de støtte fra det offentlige til praktisk bistand i hjemmet, samt til andre velferds-tiltak.

I de senere år har Regjeringen tatt opp en rekke av disse oppgaver til løsning. Dels skjer dette gjennom rent statlige tiltak, dels skjer det via fylker eller kommuner der oppgavene løses av lokale organer. I slike tilfeller bidrar staten med å dekke utgiftene.

Det er mange viktige tiltak som har vært satt i

verk disse siste årene. Jeg kan nevne:

- 150 mill. kroner pr. år i bostøtte for eldre.
- 24 mill. kroner pr. år i telefonstøtte for eldre.
- Utbedringslån for boliger.
- Utbedringslån for kommunale eldreinstitusjoner.
- Kommunalbankens økte utlånsramme for sykehjem.
- Nødvendige tiltak for å få enerom i aldershjem og sykehjem.
- En prøveordning med landpostbud som sosialkontorene forlengede arm.
- Økt statlig støtte til kommunene for hjemmehjelp.
- Tilsvarende økt innsats for kommunenes bistand med hjemmesykepleie.
- Utvidelse av ordningen med honnørbilletter ved offentlige transportmidler.

- En betydelig heving av grensene for inntekt og fri formue ved alderspensjonisters betaling for opphold i aldershjem.

Det vil nå være slik at de eldre som flytter på aldershjem fritt kan beholde sin egen bolig uten at verdien av denne trekkes inn i et økonomisk oppgjør med kommunen. Det vil bli slik at formue lagt ned i egen bolig, og utover det formuer på opptil 50.000 kroner for enslige og 100.000 kroner for ektepar fritt disponeres av den trygdede. Ved større formuer kan det bli tale om delvise bidrag til å betale for sitt opphold i aldershjemmet.

Både i Arbeiderpartiets arbeidsprogram og i Regjeringens langtidsprogram for perioden 1978-81 er det fastlagt at det skal finne sted en opptrapping av alderspensjonene i de nærmeste årene, særlig med sikte på å hjelpe dem som har minst å leve av. Dette er en klar forpliktelse som Regjeringen og Arbeiderpartiet har tatt på seg til beste for våre eldre i de kommende årene.

For å klarlegge alle de mange spørsmål som må avklares ved en slik opptrapping har Regjeringen oppnevnt et utvalg som innen årets utgang skal legge fram sin tilråding om dette. For å få en mest mulig ansvarlig behandling, og for å bringe de politiske partier inn i saken fra et tidlig tidspunkt, har Regjeringen sørget for at representanter for pensjonistenes og de handi-

kappedes organisasjoner deltar i utvalget, bl.a. sammen med representanter for de største politiske partiene.

Ingen bør ta standpunkt til omfanget av en opptrapping av pensjonsytelsene før tilrådingen fra utvalget foreligger. For å belyse sammenhengen mellom de tillegg i inntekter som de forskjellige grupper av befolkningen kan få, er det i langtidsprogrammet framstilt et par regneeksempler.

Innenfor en bestemt ramme for det samlede forbruk kan minstepensjonene heves med 6 % i året, og det blir da til disposisjon 2 % øking for de yrkesaktive. I et annet eksempel er det vist at dersom pensjonene vokser med 12 % i året, må de yrkesaktive nøye seg med 1,5 %.

Ved utarbeidningen av langtidsprogrammet og langtidsbudsjettet for årene 1978-81 har Regjeringen antatt at alternativet med 6 % øking i pensjonistenes kjøpekraft i året er et minstealternativ. Dette samsvarer i store trekk med den samlede øking i ytelsene til de trygdede på 5 milliarder kroner fram til 1981, som stortingsrepresentant Korvald har lagt fram ved forskjellige anledninger.

Det er mulig, og vi håper, at Regjeringen vil kunne gå høyere enn det antydede minstealternativ.

For det første må økningstakten tilpasses landets økonomi. Det er mellom hver åttende og tiende person i landet som er alderspensjonist. Hertil kommer 300.000 personer som er avhengig av andre trygder, slik at det alt i alt dreier seg om vel 800.000 personer, eller hver femte

innbygger i landet. Det er følgelig en stor økonomisk oppgave når vi skal gå til betydelige økinger til fordel for de trygdede. Denne økingen må derfor tilpasses den alminnelige økonomiske utvikling.

Finansieringen av opptrappingen blir derfor en viktig oppgave. Uten en skikkelig plan for dette, vil økte pensjoner føre til større pris- og kostnadsstigning, noe som både rammer de trygdede og hele vårt arbeids- og næringsliv. Det er dessverre ikke slik, som enkelte forestiller seg, at det foreligger unyttede midler i folketrygden som en bare kan ta av.

For det annet må det vurderes nøye hvor stor del av de inntekter som vi stiller til rådighet for pensjonistene som bør gis formen av økte minstepensjoner, og hvor mye

som bør settes inn i andre sider av velferdstiltakene.

Vi kjenner eksempler på at det ikke er minstepensjonens størrelse som er det største problemet for pensjonister. Det kan være boligen, det kan være behovet for hjemmehjelp, det kan være behovet for andre personlige tjenester som ikke har noen direkte sammenheng med pensjonens størrelse.

Regjeringen vil innen sommeren 1978 ha vurdert tilrådingene fra det utvalget som utreder pensjonsøkingen, og ha lagt fram for Stortinget sitt forslag for en betydelig opptrapping av ytelsene til pensjonistene.

Det er uriktig på det nåværende tidspunkt, før disse spørsmålene er ordentlig klarlagt, å komme ut med bomsikre synspunkter og anbefalinger om hvilke ytelser

det kan være tale om.

Jeg setter pris på at de mer ansvarlige politiske partier har avstått fra å være med i det enkle og kanskje fristende kappløp med valgagn overfor eldre.

Arbeiderpartiet vil også i framtiden føre en politikk som tar klart hensyn til de eldres interesser.

Vi vil i denne sammenheng også bringe de eldres organisasjoner sterkere med i rådslaging, drøftinger og forhandlinger før Regjeringen tar endelig standpunkt til omfang og former for ytelser til de trygdede.

Regjeringens sosialpolitikk vil stå på langt tryggere grunn når den utformes i nært samråd og forhandlinger med representanter for de trygdede. Dette

gjelder ikke bare omfanget av de offentlige ytelser,
men det gjelder hva slags ytelser vi bør satse sterkest
på.

STAMMAM...
A 1000